

השובר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סח.

עין משפט
נר מצוה

ס' א מ"י פט"ז מהל'
מאכלות אסורות
הלכה נז:

הוי כעיקר וכו' להאי גופיה אינטרין דטעם כעיקר דמגיעולי עובדי
כוכבים יליף ר"ש דטעם כעיקר כדלמחר לר"ע פרק אלו עובדין א"א
לומר כן דלי יליף ר"ש מגיעולי עובדי כוכבים טעם כעיקר א"כ תקשי
לר"ש משרת דכתב רחמנא למה לי דהא לא אינטרין לטעם כעיקר
כיון דמגיעולי עובדי כוכבים יליף לה

ר"ש ואין לומר דאינטרין משרת
להיתר מטערפן לאיסור כדלמחר התם
פ' אלו עובדין לר"ע ולעולם א' יליף
מגיעולי עובדי כוכבים טעם כעיקר
(א) דלמאי אינטרין משרת להיתר
מטערפן לאיסור אי כשאוכל כזית מטעם
האיסור הנגזל ובהיתר היינו טעם
כעיקר אין בחזי זית לאיסור עם חזי
זית דהיתר לא מטערפי ומש"ה שפיר
אינטרין להיתר מטערפן לאיסור דהא
שמעין לר"ש דלמחר א' כל שהוא
למלקות וא"כ למ"ל היתר מטערפן
לאיסור אלא ש"מ דמורה ר"ש דקדירה
בת יומא נמי א"א דלא פגמה פורתא
כדפרישית כך דקדק הר"ר שמואל
מאיר"א והר"ר יקר מקינון דוחה
דאיכא למימר דלמחר שפיר אינטרין
משרת לר"ש אע"ג דסבר כל שהוא
למלקות הא פרי"ת בסמוך היינו דוקא
כשהאיסור צעין אצל לא ע"י תערובת
כדמוכח מההיא דמייתי בסמוך בערלה
וכלאי הכרס אין מטערפין וכן ז"ל ע"כ
דל"כ לא תמלא איסור כלל א' [בטלן]
ור"ש לא צריב ציבש ולא צב' בלא
כעיקר מטערפן משרת להיתר
מטערפן לאיסור כגון בחזי זית שנבלע
בחזי זית פת ואכלו כדקאמר התם
מיר ששרה פתו ציין ויש צו כדי לנרף
כזית חייב ולעולם טעם כעיקר לר"ש
מגיעולי עובדי כוכבים כך דוחה הר"ר
יקר ומורי הר"ר פרץ מקיים פירוש
הר"ר שמואל ואומר דליחוי הר"ר יקר
אינו כלום דודאי מגיעולי עובדי כוכבים

לר"ש חו לא אינטרין משרת להיתר מטערפן לאיסור משום דכלאו צירוף נמי כל שהוא (א) אע"ג דלינו צעין אלא נבלע בתוך הפת מה צבך
הלא כיון דטעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים א"כ חשוד הטעם הנבלע כאלו היה צעין ואם כן כיון שאילו היה מן האיסור צעין היה מיחייב
בכל שהוא לר"ש הכי נמי כשהוא נבלע צהיתר כיון שיש צו טעם וטעם כעיקר ותדע דהא כיון דלר"ש כל שהוא למכות בכזית לרצנן אס
כן כך לי כל שהוא לר"ש ככזית לרצנן וצחית לרצנן מחייב עליה אפי' כשאינו צעין אלא נבלע בתוך ההיתר שיאכל כל כך מן ההיתר
הנבלע איסור שאכל כזית מטעם איסור הנבלע בתוכו מיחייב עליה כאלו הכל הכזית איסור צעין כיון דטעם כעיקר וא"כ הלא כל שהוא
לר"ש כשאוכל בתערובת טעם מיחייב כאלו אכלו צעין כיון דטעם כעיקר וא"כ אי טעם כעיקר (ח) מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש חו לא
אינטרין לר"ש משרת כלל דלהיתר מטערפן לאיסור לא אינטרין דהא מכל שהוא מיחייב בטעם כאלו היה צעין כדפרישתי וא"כ א' (היכי קא"ל)
משרת דכתב רחמנא ל"ל דכתיב גבי נזיר לר"ש אי גיעולי עובדי כוכבים לטעם כעיקר משום דלא פגם כלל אלא ע"כ דקסבר ר"ש דקדירה
בת יומא פגמה פורתא והשתא ניחא הכל דלא מצי ר"ש למילף טעם כעיקר משום דלא פגם כלל אלא ע"כ דקסבר ר"ש דקדירה
זוטא והיה לנו להתיר כל פגם אי לאו דגלי קרא והלכך אינטרין משרת לטעם כעיקר ומה שדחה הר"ר יקר ממה שפרי"ת לקמן מההיא
דערלה והכלאים דבסמוך דלא אר"ש כל שהוא למכות צמדי דתערובת רק דצבר שהוא צעין אומר מורי דל"ק מיד דר"ת לא דיבר רק
בתערובת שיש לו להתיר להתבטל כגון יבש ציבש חד צמדי דרחמנא אמר אחרי רצין להטות או דצבר לא היכא דליכא טעמא כגון
דליכא ס' דכל מקום דשייך ליה ציטול לאו אמר ר"ש כל שהוא למכות דהא לא עדיף כל שהוא לר"ש מכזית דרצנן וזי היכי דכזית דרצנן
מתבטל צריב ציבש וצב' בלא ה"ה לר"ש כל שהוא דהא רחמנא אמר להיטיל אצל היכא דלא שייך ציטול כגון היכא דליכא טעם דטעם
לא בטיל כיון דטעם כעיקר א"כ ה"ג מיחייב בכל שהוא לר"ש כשהוא בתערובת כיון שיש צו טעם כאלו היה צעין כדפי' כן נראה
למורי: [וע"ע תוס' שבת פט: ד"ה אסורין ותוס' מעילה ית. ד"ה מין:] **אמר** עורא מחלוקת בהשביח ויבסוף פגם. והשתא ז"ל לעולא דלא
פליגי ר"מ ור"ש בקראי דלעיל (ז) דנבלה דא"כ לא היו מיסתבר לחלק בין השביח ולבסוף פגם לפגם מעיקרו אלא כפסד פליגי ר"מ סבר
כיון שהשביח מעיקרא בשעת נפילה ואל איסור עליה שוב אין לו היתר גם כי פגם אחרי כן ור"ש סבר כיון דהשתא פגמא הוא שרי:
אבר השביח ויבסוף פגם ד"ה אסור. וא"ת והא לעיל משמע דפליגי בהשביח ולבסוף פגם גבי נבלה דר"מ מוקי לה בסרחה מעיקרא
דוקא אצל לא הסריחה מעיקרא לבסוף אסורה ור"ש מוקי לה אפילו לא הסריחה מעיקרא והסריחה לבסוף שרי אלא
פליגי בהשביח ולבסוף פגם וי"ל דלא דמי השביח ולבסוף פגם דהכא להיטיל נבלה דלעיל דהכא י"ל השביח בשעת התערובת ששכנס שכל
האיסור לתוך ההיתר היה נותן טעם לשכנס ולבסוף פגם אותו טעם המעורב שם כגון נתן (א) לתוך גריסין וזונין והרתיחן וע"ז קאמר ד"ה
אסור כיון דמעיקרא היה נותן טעם לשכנס ואל עליה איסור אצל ההוא דנבלה דלעיל דפליגי ר"ש ושרי כשהיא סרחה עכשיו אע"ג דמעיקרא
לא היתה סרחה מ"מ צעודה נבלה א' נפגם ושריא: **אן** דלמא בין בוז ובין בוז מחלוקת. וא"ת היכי מספקא ליה בזה א"כ ר' יוחנן
דלמחר לעיל פגם מעיקרא מותר השביח ולבסוף פגם אסור דלמחר כמאן לא כר"מ ולא כר"ש דר"מ אסר כל פגם ור"ש ממיר כל פגם וי"ל
דסבר לה כר"ש בחדא בפגם מעיקרו וכר"מ בחדא בהשביח ולבסוף פגם: **ר"י קו**. ואע"ג דלקמן פשטין לה מצרייתא דבפגם מעיקרא
פליגי השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור מ"מ עלתה להם צדיה המדרש בתקין ושוב פשטוה וזי האי גוונא אשכחנא צנדה בפרק
המפלת (דף כה.) גבי מחלוקת בעבור אצל בללול כ' [וע"ע תוס' לעיל נג. סוף ד"ה או דלמא]:

שאינה ראוי לגר. שהסריחה. אלמא מדאפגים בטל איסורה: **סרחה**
מעיקרא. מוכת שחין מחיים דהואיל ואיפגמא מקודם שזאה לדי
נבלה לא חל שם נבלה עליה אצל היכא דליתסר מעיקרא חו לא
פקע איסור משום פגם: **מחלוקת**. דר"מ ור"ש: **צפוגם מעיקרו**.

משיעה שנפל למזכו. והא כהא דפוגם
מעיקרא הוא ופליגי. דקמתי אסור
לרצנן: ר' יוחנן. אדעולא אחא
לאיפלוגי: **איפא לר' יוחנן**. דמוקי
פלוגמיהו צפוגם מעיקרו: **שאר של**
חולין שנפל לתוך העיסה וחממה.
כראוי ואח"כ נפל של תרומה או של
כלאי הכרס אסור: **ור"ש מסיר**.
שהחממה יותר מדאי ונפגמה: **והא**
הכל. דהאי שאור משעה שנפל ציה
פגמה שרי מחוממת כבר וקאמר
ר"מ: **וראוי לחמץ זה כמה עיסה**
אחרות. (ז) (של תרומה) הלכך חיימון
דיותר מדאי אע"פ שפגם הוא לענין
(ח) אכילה שבה הוא לענין חיימון עיסות
אחרות: **שאר של תרומה ושל חולין**
שנפלו. צידד לתוך העיסה ויש בכל
אחד כדי לחמן וחממה יותר מדאי
(א) דלפניה: **ר"ש מסיר**. שפגמה: **נפל**
של תרומה פתלה ד"ה אסור. הואיל
ומשביחה בתחלה אע"פ שחור והועיל
לפוגמה כשנפל שאור של חולין אחריו
ושניהם פגמהו היו משביח ולבסוף
פגם ואסור. ולקמן פריך אס כן רישא
נמי (ח) ר"ש הרי השביח של תרומה עם
של חולין תחלה: **נפל של חולין**.
(ט) וחממה: **ואחרי כן נפל של תרומה**.
דהיינו פוגם מעיקרו אסור ור"ש ממיר:
כדרכי

העיסה בזה כדי להחמיץ ובה
נפל של תרומה תחלה ד"ה אסור נפל של חולין ואח"כ נפל של תרומה או של
כלאי הכרס אסור ור"ש מתיר והא הכא דפגם מעיקרא ופליגי וכי תיבא ה"ג
כדרכי

לר"ש חו לא אינטרין משרת להיתר מטערפן לאיסור משום דכלאו צירוף נמי כל שהוא (א) אע"ג דלינו צעין אלא נבלע בתוך הפת מה צבך
הלא כיון דטעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים א"כ חשוד הטעם הנבלע כאלו היה צעין ואם כן כיון שאילו היה מן האיסור צעין היה מיחייב
בכל שהוא לר"ש הכי נמי כשהוא נבלע צהיתר כיון שיש צו טעם וטעם כעיקר ותדע דהא כיון דלר"ש כל שהוא למכות בכזית לרצנן אס
כן כך לי כל שהוא לר"ש ככזית לרצנן וצחית לרצנן מחייב עליה אפי' כשאינו צעין אלא נבלע בתוך ההיתר שיאכל כל כך מן ההיתר
הנבלע איסור שאכל כזית מטעם איסור הנבלע בתוכו מיחייב עליה כאלו הכל הכזית איסור צעין כיון דטעם כעיקר וא"כ הלא כל שהוא
לר"ש כשאוכל בתערובת טעם מיחייב כאלו אכלו צעין כיון דטעם כעיקר וא"כ אי טעם כעיקר (ח) מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש חו לא
אינטרין לר"ש משרת כלל דלהיתר מטערפן לאיסור לא אינטרין דהא מכל שהוא מיחייב בטעם כאלו היה צעין כדפרישתי וא"כ א' (היכי קא"ל)
משרת דכתב רחמנא ל"ל דכתיב גבי נזיר לר"ש אי גיעולי עובדי כוכבים לטעם כעיקר משום דלא פגם כלל אלא ע"כ דקסבר ר"ש דקדירה
בת יומא פגמה פורתא והשתא ניחא הכל דלא מצי ר"ש למילף טעם כעיקר משום דלא פגם כלל אלא ע"כ דקסבר ר"ש דקדירה
זוטא והיה לנו להתיר כל פגם אי לאו דגלי קרא והלכך אינטרין משרת לטעם כעיקר ומה שדחה הר"ר יקר ממה שפרי"ת לקמן מההיא
דערלה והכלאים דבסמוך דלא אר"ש כל שהוא למכות צמדי דתערובת רק דצבר שהוא צעין אומר מורי דל"ק מיד דר"ת לא דיבר רק
בתערובת שיש לו להתיר להתבטל כגון יבש ציבש חד צמדי דרחמנא אמר אחרי רצין להטות או דצבר לא היכא דליכא טעמא כגון
דליכא ס' דכל מקום דשייך ליה ציטול לאו אמר ר"ש כל שהוא למכות דהא לא עדיף כל שהוא לר"ש מכזית דרצנן וזי היכי דכזית דרצנן
מתבטל צריב ציבש וצב' בלא ה"ה לר"ש כל שהוא דהא רחמנא אמר להיטיל אצל היכא דלא שייך ציטול כגון היכא דליכא טעם דטעם
לא בטיל כיון דטעם כעיקר א"כ ה"ג מיחייב בכל שהוא לר"ש כשהוא בתערובת כיון שיש צו טעם כאלו היה צעין כדפי' כן נראה
למורי: [וע"ע תוס' שבת פט: ד"ה אסורין ותוס' מעילה ית. ד"ה מין:] **אמר** עורא מחלוקת בהשביח ויבסוף פגם. והשתא ז"ל לעולא דלא
פליגי ר"מ ור"ש בקראי דלעיל (ז) דנבלה דא"כ לא היו מיסתבר לחלק בין השביח ולבסוף פגם לפגם מעיקרו אלא כפסד פליגי ר"מ סבר
כיון שהשביח מעיקרא בשעת נפילה ואל איסור עליה שוב אין לו היתר גם כי פגם אחרי כן ור"ש סבר כיון דהשתא פגמא הוא שרי:
אבר השביח ויבסוף פגם ד"ה אסור. וא"ת והא לעיל משמע דפליגי בהשביח ולבסוף פגם גבי נבלה דר"מ מוקי לה בסרחה מעיקרא
דוקא אצל לא הסריחה מעיקרא לבסוף אסורה ור"ש מוקי לה אפילו לא הסריחה מעיקרא והסריחה לבסוף שרי אלא
פליגי בהשביח ולבסוף פגם וי"ל דלא דמי השביח ולבסוף פגם דהכא להיטיל נבלה דלעיל דהכא י"ל השביח בשעת התערובת ששכנס שכל
האיסור לתוך ההיתר היה נותן טעם לשכנס ולבסוף פגם אותו טעם המעורב שם כגון נתן (א) לתוך גריסין וזונין והרתיחן וע"ז קאמר ד"ה
אסור כיון דמעיקרא היה נותן טעם לשכנס ואל עליה איסור אצל ההוא דנבלה דלעיל דפליגי ר"ש ושרי כשהיא סרחה עכשיו אע"ג דמעיקרא
לא היתה סרחה מ"מ צעודה נבלה א' נפגם ושריא: **אן** דלמא בין בוז ובין בוז מחלוקת. וא"ת היכי מספקא ליה בזה א"כ ר' יוחנן
דלמחר לעיל פגם מעיקרא מותר השביח ולבסוף פגם אסור דלמחר כמאן לא כר"מ ולא כר"ש דר"מ אסר כל פגם ור"ש ממיר כל פגם וי"ל
דסבר לה כר"ש בחדא בפגם מעיקרו וכר"מ בחדא בהשביח ולבסוף פגם: **ר"י קו**. ואע"ג דלקמן פשטין לה מצרייתא דבפגם מעיקרא
פליגי השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור מ"מ עלתה להם צדיה המדרש בתקין ושוב פשטוה וזי האי גוונא אשכחנא צנדה בפרק
המפלת (דף כה.) גבי מחלוקת בעבור אצל בללול כ' [וע"ע תוס' לעיל נג. סוף ד"ה או דלמא]:

(א) [נכרות כג: א] (ב) [נכר]
דמקן. (ג) ערלה פ"ב מ"ט.
(ד) [נכ"ש מח"א] (ה) ע"י
רש"א שגורם צעין אחר.
(ו) [נכ"ש מח"א] (ז) רש"א.
(ח) [נכ"ש מח"א] (ט) רש"א.
וכן [נכ"ש מח"א] גרס
הקשה לו, (ט) [נכ"ש מח"א].
רש"א.

גליון הש"ס
נבמרא ור"ש סרחה
בעיקרא. עין צבורות ד"ה
כג ע"ב מוספות ד"ה
ואידך:

הגהות הב"ח
(א) גמ' ולבסוף פגם
אצל פוגם מעיקרא כלי' וכן
בכל העמוד: (ב) רש"י
ד"ה וראוי לחמץ וכו'
לענין אכילה עיסה זו
שבה הוא לענין חיימון:
(ג) ד"ה שאור וכו' יותר
מדאי ונפגמה הס"ד:
(ד) ד"ה נפל של תרומה
וכי' רש"א נמי אמאי
מתיר ר"ש הרי השביח:
(ה) ד"ה נפל של חולין
תחלה וחממה: (ו) תוס'
ד"ה ואידך כי' [בעמוד
הקודם] ולעולם יליף
מגיעולי עובדי כוכבים טעם
כעיקר דהא מה שפיר
אינטרין משרת להיתר
מטערפן לאיסור היינו
כשאוכל כזית מטעם
האיסור הנבלע צהיתר
אבל חזי זית דליסור עם
חזי זית דהיתר לא מטערפי
והא שמעין ליה לר"ש
דלמחר כל שהוא למלקות
כלי': (ז) בא"ד כל שהוא
אסור אע"ג דלינו צעין
וכי' כיון דטעם כעיקר
יליף מגיעולי עובדי
כוכבים: (ח) בא"ד אי
טעם כעיקר יליף מגיעולי
עובדי כוכבים לר"ש חו
וכי' וא"כ הקשה ליה
משרת דכתב רחמנא:
(ט) ד"ה אמר וכו' ור"ש
בקראי דלעיל דגיעולי
עובדי כוכבים ודנבלה
דל"כ: (י) ד"ה אכל וכו'
כגון נתן חומץ לתוך
גריסין: